

In gesprek met ambulant begeleiders Femma Zeegers-Ursem en Thea Ligthart

Ondersteuning voor scholen bij inclusief onderwijs

De scholen in de Kop worden steeds inclusiever, die trend is al een tijd geleden ingezet. Om scholen hierbij te ondersteunen heeft het samenwerkingsverband een team van deskundigen samengesteld. In deze editie van de KopKrant stellen we twee van deze deskundigen aan je voor: ambulant begeleiders Femma Zeegers-Ursem en Thea Ligthart.

Het is de eerste week na de herfstvakantie. Dat betekent veel vergaderingen voor Zeegers en Ligthart. Toch maken de ambulant begeleiders graag tijd voor dit interview. Want hoewel ze al op veel scholen actief zijn, zijn er ook scholen voor wie het inroepen van extra hulp nog geen logische stap is. "Terwijl die hulp een leerkracht vaak wat lucht kan geven", aldus Zeegers.

Inclusief onderwijs

Zeegers en Ligthart zijn beiden werkzaam als bovenbouwleerkracht op De Tender, een school voor speciaal basisonderwijs in Schagen. Naast dit werk hebben ze uren voor ambulante begeleiding in de regio Schagen. Ligthart legt uit: "Het samenwerkingsverband heeft ons gevraagd om deze rol op ons te nemen in het kader van inclusief onderwijs, met als doel ervoor te zorgen dat leerlingen langer op de reguliere basisschool kunnen blijven. We voeren observaties uit op scholen en geven vervolgens tips. Ook worden we vaak gevraagd door intern begeleiders om mee te denken over specifieke casussen."

Aanpassen leerstof

Als een leerling vastloopt in een groep, heeft dat vaak te maken met leerstof die niet aansluit. Dit kan leiden tot frustratie en gedragsproblemen. "Door het onderwijscurriculum aan te passen, kun je de druk verminderen en verbetert meestal het gedrag", aldus Ligthart. "Vaak denken mensen dat ze alle lessen van een methode moeten doen. Maar als je weet dat een leerling gaat uitstromen naar het praktijkonderwijs, kun je ook een leerlijn bieden die loopt tot medio groep 6. Hierdoor kun je veel langzamer door de lesstof gaan."

Vroeg beginnen

Zeegers benadrukt het belang van vroegtijdige interventie. "Als je merkt dat een kind nog goed draait in de groep maar veel moeite heeft met

de leerstof, moet je eigenlijk al handelen. Als je te lang wacht, kan het soms te laat zijn, en is er al veel frustratie. Op De Tender zien we soms kinderen waarvan je je afvraagt waarom het niet op de reguliere basisschool is gelukt. Als die kinderen bij ons op school komen, zorgen we eerst dat het leren even niet op één staat, maar wel hoe het kind zich voelt en in z'n vel zit. Pas daarna kijken we naar wat het kind kan en welke stappen het vervolgens kan zetten."

Gelijkwaardig

Wanneer Zeegers en Ligthart op een school worden gevraagd, beginnen ze met een intakegesprek waarin de hulpvraag en verwachtingen worden besproken. Daarna volgen meestal observaties en gesprekken. Wat beide ondersteuners heel belangrijk vinden bij een traject is dat het laagdrempelig is en dat mensen zich niet op hun vingers gekeken voelen. Ligthart benadrukt: "Het moet vooral ontspannen zijn en niet voelen alsof er dingen opgelegd worden. Ik ga daarom tijdens het observeren al in gesprek met een leerkracht. Het voelt gelijkwaardiger als je samen naar de situatie kijkt."

Terugplaatsen

De laatste twee jaar zijn er steeds vaker terugplaatsingen van leerlingen naar het regulier onderwijs. Zowel Zeegers als Ligthart begeleiden scholen waarbij dit het geval is. Voordat een kind naar de reguliere school terug kan, is het gesprek daarover heel belangrijk. Samen met de school wordt dan gekeken naar de onderwijsbehoeften van het kind en de benodigde

ondersteuning. Zeegers legt uit: "Bij de scholen die ik nu begeleid is dat heel positief verlopen. De intern begeleiders zijn eerst bij ons op school komen observeren in de klas, waarna we samen een plan hebben opgesteld." Ligthart vult aan: "Niet alle scholen willen meewerken aan een terugplaatsing. Soms geven scholen aan dat ze bepaalde zorg niet kunnen bieden. En dat kan ik ook begrijpen. Je moet goed kijken naar hoe groot je zorgpakket op school al is, en of er ruimte is voor een kind met extra zorg."

Hybride traject

Bij het terugplaatsen van kinderen is het mogelijk om te starten met een hybride traject. Een leerling hoeft dan niet meteen van nul naar vijf dagen in het regulier onderwijs. Het wordt geleidelijk opgebouwd. Zeegers legt uit: "Bij twee trajecten gaat een kind nu één dag per week naar de reguliere basisschool en vier dagen naar onze school. Later vindt er een evaluatie plaats en kan het aantal dagen worden verhoogd. Zo'n voorzichtige start is fijn voor het kind en de school."

Femina Zeegers-Ursem en Thea Ligthart

Wil je meer weten over terugplaatsingstrajecten of over de mogelijkheden voor ambulante begeleiding? Een overzicht van alle deskundigen met hun contactgegevens staat op onze website

www.swvkopvan noordholland.nl/primair-onderwijs/professionals/ondersteuning/overzicht-deskundigen/

Inkopper

Kopwerk

Nee, deze column gaat niet over een gewaardeerd bestuur binnen ons samenwerkingsverband. Ik wil het hebben over hoofd-hart-handen, hoog-laag, kansen(on) gelijkheid, leermotivatie. Kortom, hét onderwerp van deze tijd en ook hét onderwerp waar we voorlopig niet uit gaan komen.

'Hoe zou de basisschool jouw leven makkelijker hebben kunnen maken?', vroeg onderzoeker Nathalie Lacina een vmbo-leerling in een uitzending van Pointer op 9 november. 'Meer aandacht voor creatieve en praktische vakken en minder voor theoretische. Je voelt je dom als je steeds wordt afgerekend op taal en rekenen', antwoordde het meisje, dat intussen werkte aan een fraai kledingdesign. Er wordt vooral ingeschaald op 'kopwerk' dus. Het viel Nathalie op, dat hoe minder deze leerlingen passen bij het reguliere onderwijs, hoe innovatiever hun ideeën zijn. 'We meten met alleen taal en rekenen het verkeerde om te weten wat we in de toekomst nodig hebben, namelijk ondernemerschap, creativiteit en innovatie. De waaromvraag wordt niet gesteld.'

Het is een feit, dat sommige leerlingen zich niet thuis voelen in het reguliere onderwijs en dat ligt niet altijd aan de capaciteiten van de leerling. Soms zijn ze bijzonder begaafd, soms leren ze gewoon op een andere manier beter of, zoals in de Pointeruitzending duidelijk werd, zijn ze op andere terreinen dan taal en rekenen bijzonder begaafd, maar krijgen ze de kans niet om zich daarin te ontwikkelen. Op de Bongerd in Venray hebben ze voor deze leerlingen (kennelijk zijn het er nogal wat) een aparte Agora-bovenbouwgroep geformeerd zonder toetsen en met meer eigen verantwoordelijkheid voor wat ze willen leren. Ik weet dat dit bijvoorbeeld op democratische scholen een hoofdrol speelt en dat leerlingen uit het reguliere onderwijs daar eerst een tijdje mogen ontscholen. Als de motivatie er is, kun je heel veel in korte tijd leren. Er zijn immers instituten die je foutloos leren rekenen in 12 weken.

Op de Leon van Gelderschool voor vmbo/havo/vwo in Groningen zitten leerlingen vier jaar lang in dezelfde gemengde klas en krijgen ze drie jaar lang geen cijfers. Iedere klas heeft twee mentoren en leerlingen krijgen per vak les op hun eigen niveau. Het zou vooral voor leerlingen met een disharmonisch profiel, bijvoorbeeld met een vwo-niveau op taal en een vmbo-niveau voor rekenen, een uitkomst zijn. Nu worden deze leerlingen standaard op hun laagste niveau ingeschaald. Cijfers komen op deze voormalige Middenschool pas in beeld in jaar vier, als het schoolexamen in beeld komt. Dan kan de leerling z'n vmbo-diploma halen of een overgangsbewijs naar 4 havo/vwo. Je ontkomt uiteindelijk toch niet aan het reguliere systeem.

Wat zou de maatschappij dan gebaat zijn bij maatwerkdiploma's, waardoor zoveel minder talent verloren zou gaan. Het zal er, ondanks de bekende bezwaren van de Onderwijsraad (vooral dat het erg veel werk is), een keer van komen. Portfolio's en bewezen capaciteiten zullen uiteindelijk voor ondernemingen belangrijker worden dan algemene diploma's.

Ruud Musman